

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ УКРАЇНИ

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

XIV Міжнародної конференції молодих вчених

«МОЛОДЬ ТА ОЛІМПІЙСЬКИЙ РУХ»

Київ 2021

УДК: 796.032-053.67(063)

ББК 75.4(0)90к.я431

М 78

Молодь та олімпійський рух: Збірник тез доповідей XIV Міжнародної конференції молодих вчених, 19 травня 2021 року [Електронний ресурс]. – К., 2021. – 287 с.

У збірнику представлені тези з актуальних питань: правові, організаційні, соціальні, екологічні та економічні аспекти сучасного спорту, олімпійська освіта: соціально-філософські, історичні, психологічні та педагогічні аспекти, актуальні проблеми сучасної спортивної підготовки, медико-біологічні аспекти олімпійського спорту, передові практики та інновації сучасної спортивної медицини, фізична терапія та ерготерапія, теорія і практика спорту для всіх.

Матеріали збірника представляють теоретичний і практичний інтерес для докторантів, аспірантів, здобувачів ступенів бакалавра та магістра, тренерів, спортсменів, викладачів, науково-педагогічних працівників, студентів.

Редакційна колегія:

Андрєєва О. В., д.фіз.вих. і спорту, професор
Арехова Т. Ю., спеціаліст відділу сучасних бібліотечних технологій
Бишевеш Н. Г., к.пед.н., доцент
Бісмак О. В., д.фіз.вих. і спорту, доцент
Борисова О. В., д.фіз.вих. і спорту, професор
Байрачний О. В., к.фіз.вих. і спорту, доцент
Воронова В. І., к.пед.н., професор
Дяченко А. Ю., д.фіз.вих. і спорту, професор
Єракова Л. А., к.фіз.вих. і спорту, доцент
Єременко О. А., к.фіз.вих. і спорту, доцент
Жарова І. О., д.фіз.вих. і спорту, професор
Кашуба В. О., д.фіз.вих. і спорту, професор
Кормільцев В. В., к.фіз.вих. і спорту, доцент
Коробейніков Г. В., д.б.н., професор
Краснянський К. В., к.фіз.вих. і спорту
Круцевич Т. Ю., д.фіз.вих. і спорту, професор
Лазарева О. Б., д.фіз.вих. і спорту, професор
Матвєєв С. Ф., к.пед.н., професор
Латишев М. В., к.фіз.вих. і спорту, доцент
Максимова Ю. А., к.фіз.вих. і спорту, доцент
Марченко О. Ю., д.фіз.вих. і спорту, професор
Міщенко В. С., к.біол.н.
Ніканоров О. К., д.фіз.вих. і спорту, професор
Олешко В. Г., д.фіз.вих. і спорту, професор
Омельченко Т. Г., к.фіз.вих. і спорту, доцент
Омельяничук-Зюркалова О. О., к.фіз.вих. і спорту, доцент
Павленко Ю. О., д.фіз.вих. і спорту, професор
Пастухова В. А., д.мед.н., професор
Петренко Г. В., к.пед.н.
Петровська Т. В., к.пед.н., професор
Радченко Л. О., к.фіз.вих. і спорту, доцент
Салямін Ю. М., к.пед.н., доцент
Сиваш І. С., к.фіз.вих. і спорту, доцент
Трачук С. В., к.фіз.вих. і спорту, доцент
Футорний С. М., д.фіз.вих. і спорту, професор
Чопілко Т. Г., к.фіз.вих. і спорту
Шахліна Л. Я.-Г., д.мед.н., професор
Шинкарук О. А., д.фіз.вих. і спорту, професор
Шутова С. Є., к.фіз.вих. і спорту, доцент
Яковенко О. О., к.фіз.вих. і спорту, доцент

Тези пройшли перевірку з використанням сервісу пошуку плагіату Unicheck.

Рекомендовано Вченою радою Національного університету фізичного виховання і спорту України, протокол № 14 від 30. 06. 2021 р.

- МУСІЄНКО К., ГОРЕНКО З., ОЧЕРЕТЬКО Б.** ОСОБЛИВОСТІ ПОБУДОВИ ФІТНЕС-ПРОГРАМ СИЛОВОЇ СПРЯМОВАНОСТІ З ВИКОРИСТАННЯМ ВЕСЛУВАЛЬНОГО ЕРГОМЕТРА **128**
- ПЕРЕСУНЬКО А., МПШИН М.** АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПІДГОТОВКИ СПОРТСМЕНІВ З ВАДАМИ ЗОРУ В ГОЛБОЛІ **130**
- СОРОНОВИЧ І., МУ ЧЕНЬЧУАН, ЧЕРНЯВСЬКИЙ І.** МОДЕЛЬНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ШВИДКОЇ КІНЕТИКИ КАРДІОРЕСПІРАТОРНОЇ СИСТЕМИ КВАЛІФІКОВАНИХ СПОРТСМЕНІВ-ТАНЦЮРИСТІВ, ЯКІ СПЕЦІАЛІЗУЮТЬСЯ У СТАНДАРТНІЙ ПРОГРАМІ **132**
- СОРОНОВИЧ І., ХУАНГ ДІ, ДЯЧЕНКО А.,** СПЕЦИФІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ СТІЙКОГО СТАНУ РЕАКЦІЇ КАРДІОРЕСПІРАТОРНОЇ СИСТЕМИ І ЕНЕРГОЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В ПРОЦЕСІ ВИКОНАННЯ СТАНДАРТНОЇ ПРОГРАМИ ТАНЦЮ **134**
- СЮЙ САНЬЦЯНЬ** СТАН ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНИХ ФУНКЦІЙ У КВАЛІФІКОВАНИХ БАДМІНТОНІСТІВ **136**
- ТОЛМАШЕВА В., ДЕНИСЕНКО В.** МОТИВАЦІЯ АКРОБАТІВ ДО ПРАВИЛЬНОГО ХАРЧУВАННЯ **138**
- ТОРОХТІЙ О.** ПРОГРАМУВАННЯ ЗАНЯТЬ ЗАСОБАМИ ВАЖКОЇ АТЛЕТИКИ: СТАН, ПЕРСПЕКТИВИ **139**
- УЛАН А., КОС Р., ЧОРНИЙ А.** ВІКОВІ ЗАКОНОМІРНОСТІ СПОРТИВНОЇ КАР'ЄРИ ГРАВЦІВ ЛІНІЇ АТАКИ У ФУТБОЛІ **141**
- ХОМ'ЯЧЕНКО О., СОРОНОВИЧ І., ПОПОВА С.** СПЕЦИФІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ФУНКЦІОНАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ КВАЛІФІКОВАНИХ СПОРТСМЕНІВ-ТАНЦЮРИСТІВ **143**
- ХУАН ЦЗИЦЗЯНЬ, РУСАНОВА О.** ФОРМУВАННЯ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ ТРЕНУВАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ КВАЛІФІКОВАНИХ СПОРТСМЕНІВ, ЯКІ СПЕЦІАЛІЗУЮТЬСЯ НА ДИСТАНЦІЇ 1000 М У ВЕСЛУВАННІ НА БАЙДАРКАХ І КАНОЕ **145**
- ЦУЙ ВЕНЬПЕН, БЕЗМИЛОВ М.** СПЕЦИФІЧНІ УМОВИ ТЕХНІКО-ТАКТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В БАСКЕТБОЛІ 3Х3 **147**
- Є ЧЕНЬЦІН, ДЯЧЕНКО А.** ВПЛИВ ПРОГРАМИ ТРЕНУВАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ НА СПЕЦІАЛЬНИХ ВЕСЛУВАЛЬНИХ ТРЕНАЖЕРАХ НА ПРАЦЕЗДАТНІСТЬ ВЕСЛЯРІВ НА БАЙДАРКАХ **149**
- ЧЖАН ЦІ** ОСОБЛИВОСТІ ВІДБОРУ ТА СПОРТИВНОЇ ОРІЄНТАЦІЇ БАСКЕТБОЛІСТІВ НА ЕТАПІ ПІДГОТОВКИ ДО ВИЩИХ ДОСЯГНЕНЬ **151**
- ЧИЖЕВСЬКА Н., ШИНКАРУК О.** ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ТА ВІДБОРУ ДІТЕЙ В ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ ВИДАХ СПОРТУ **153**

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ТА ВІДБОРУ ДІТЕЙ В ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ ВИДАХ СПОРТУ

Чижевська Н., Шинкарук О.

Національний університет фізичного виховання і спорту України, Київ, Україна

Вступ. Для інтелектуальних видів спорту, які мають затверджені навчальні програми для дитячо-юнацьких спортивних шкіл (шахи, шашки, го), мінімальний вік зарахування вихованців складає 6 років, проте він може бути зменшений в окремих випадках за рішенням тренерської ради – можуть зараховуватися діти на 1 - 2 роки молодші, які мають певні здібності, відповідний стан здоров'я. Відповідно до нормативних документів, зарахування дитини в дитячо-юнацьку спортивну школу за напрямом інтелектуальних видів спорту в окремих випадках може відбуватися з 4 років. У зв'язку з цим виникає питання рівня вимог до вступу в спортивні школи, який затверджено в навчальних програмах з інтелектуальних видів спорту, та зважаючи на добровільність вибору – необхідне попереднє ознайомлення дітей з видами спорту для можливості усвідомленого вибору [1, 2].

Серед визнаних в Україні інтелектуальних видів спорту навчальні програми для ДЮСШ затверджені з шахів (2008), шашок (2009) та го (2014) [6, 7]. У навчальній програмі для дитячо-юнацьких спортивних шкіл спеціалізованих дитячо-юнацьких шкіл олімпійського резерву, шкіл вищої спортивної майстерності з шахів зазначається, що дуже важливо враховувати подальшу акселерацію і омолодження шахів. Деякі діти починають свою шахову кар'єру з 4 років, досягаючи майстерної або навіть гросмейстерської сили в 10-12 років. У порівнянні з навчальними програмами для ДЮСШ з шашок та го, в яких до групи початкової підготовки першого року навчання зараховуються діти, що не мають спортивних розрядів, в програмі з шахів умовою для зарахування в групу початкової підготовки є IV розряд. Наявність цього критерію в умовах зарахування свідчить про необхідність попереднього ознайомлення з видом спорту до моменту вступу в ДЮСШ [5].

В попередній редакції навчальної програми для дитячо-юнацьких спортивних шкіл спеціалізованих дитячо-юнацьких шкіл олімпійського резерву, шкіл вищої спортивної майстерності з шашок (1996 року) відсутні вимоги до вступу, але є вимога до спортивної кваліфікації наприкінці першого року навчання: в групі початкової підготовки – необхідно виконати III юнацький розряд. Також про бажаність попереднього ознайомлення з видом спорту свідчать вікові категорії чемпіонатів світу, наймолодші з них для шахів та шашок – до 8 років, наймолодша вікова категорія в го наразі до 12 років, але останні два роки в Європейській федерації го ведуться перемовини про відокремлення категорії до 9 років [4].

Мета дослідження: дослідити особливості набору та відбору, підготовки початківців в інтелектуальних видах спорту шляхом аналізу навчальних програм.

Методи дослідження: аналіз науково-методичної літератури та даних Інтернет, з інтелектуальних видів спорту, систематизація, узагальнення.

Результати дослідження та їх обговорення. Особливості підготовки та відбору дітей до занять інтелектуальними видами спорту доцільно окреслювати в навчальних програмах з видів спорту, тому нами було розглянуто діючі навчальні програми та зроблено ретроспективний аналіз навчальних програм авторів шашкових шкіл радянського і пострадянського простору.

Відбір для занять го проводиться з метою пошуку юнаків та дівчат з природними здібностями. У процесі первинного відбору широко застосовуються педагогічні тести, що дозволяють оцінити рівень інтелектуального розвитку, кмітливість та здібність до логічного мислення. Можна застосовувати різні головоломки та завдання на кмітливість. Критеріями відбору на початковому етапі є мотивація до занять го, вік початку занять го, рівень інтелектуальних здібностей та стан здоров'я. Якщо вихованець відзначається великим прагненням до занять го, його рекомендують до зарахування в ДЮСШ навіть з невисокими

показниками у контрольних тестах. Вагому роль відіграє співбесіда з батьками та із самими майбутніми вихованцями. У співбесіді потрібно в'яснити, як батьки й самі діти відносяться до інтелектуальних ігор, наскільки їм це подобається і як часто в сім'ї проводиться домашній відпочинок із застосуванням інтелектуальних ігор (шахи, шашки, різноманітні стратегічні ігри тощо). Доцільно попередити, що заняття грою го потребують великої самовіддачі та значних зусиль. Якщо батьки та діти усвідомлюють, що заняття з го - це не розвага, а наполеглива праця над собою і власним характером, то з ними можна починати співпрацювати. Найбільше для занять го підходять діти з логічним (математичним) типом мислення. [7]. Тобто основними критеріями автор програми В. Качановський вбачає рівень мотивації майбутнього спортсмена та його спрямованість на вирішення складних завдань, а також мотивацію і підтримку батьків, навіть при мінімальній відповідності рівня інтелектуального розвитку, кмітливості та здібності до логічного мислення самого спортсмена. Це дає змогу вважати, що під час тренувань спортсмен з високою мотивацією та працездатністю має можливість значно покращити зазначені інтелектуальні властивості.

З цим погоджується Філіп Е. Росс, який називає мотивацію більш важливим фактором, ніж вроджені здібності, не тільки в шахах, але й в будь-яких сферах діяльності, де майстерність визначається конкурентоспроможністю. Також автор зазначає важливу роль підтримки батьків, сімейного кола [3]

Діючі навчальні програми з шахів (2008) та шашок (2009) не містять початкових критеріїв та рекомендацій щодо відбору спортсменів в групи початкової підготовки, але знаходимо їх у попередніх редакціях програм. Навчальна програма для дитячо-юнацьких спортивних шкіл та спеціалізованих дитячо-юнацьких спортивних шкіл олімпійського резерву з шашок (автор – Я. Шаус, СРСР, 1988) при вступі до груп початкової підготовки відмічає необхідність знання правил гри, тобто попереднього ознайомлення з видом спорту, але без розрядних вимог [6].

Навчальна програма для дитячо-юнацьких спортивних шкіл, спеціалізованих дитячо-юнацьких спортивних шкіл олімпійського резерву, шкіл вищої спортивної майстерності з шашок (1996) рекомендує здійснювати попередній відбір шляхом пошуку обдарованих дітей під час проведення різноманітних змагань, сеансів одночасної гри та інших масових заходів, і яких беруть участь діти, що не займаються в ДЮСШ.

Висновок. Аналіз навчальних програм з інтелектуальних видів спорту свідчить висунання спеціалізованих вимог до набору дітей в групи початкової підготовки, відповідність вікових особливостей заняттям шашками, шахами, го тощо.

Література.

1. Чижевська НВ, Шинкарук ОА. Особливості інтелектуального розвитку дітей дошкільного віку та їх придатність до занять інтелектуальними видами спорту. Молодь та олімпійський рух: Збірник тез доповідей XIII Міжнародної конференції молодих вчених, 16 травня 2020 року [Електронний ресурс]. К., 2020: 227-8.
2. Шинкарук О, Чижевська Н, Федорчук С, Шутова С. Інноваційні підходи до розвитку когнітивних здібностей дітей дошкільного віку засобами інтелектуальних видів спорту (на прикладі шашок). Інноваційні та інформаційні технології у фізичній культурі, спорті, фізичній терапії та ерготерапії: Матеріали III Всеукраїнської електронної науково-практичної конференції з міжнародною участю (Київ, 8 квітня 2020р.) / ред. О.А. Шинкарук. К.: НУФВСУ, 2020: 41-2
3. Philip E. Ross. Studies of the mental processes of chess grandmasters have revealed clues to how people become experts in other fields as well. Scientific American. 2006: 64-71
4. <https://www.fide.com/>
5. <http://dsmsu.gov.ua/>